

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 109/2020-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) o ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Richardom Schwarzom, Rákocziho 12, Nové Zámky, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na spravodlivé prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Er 1739/1998 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Er 1739/1998 porušené boli.

2. Okresnému súdu Nové Zámky p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Er 1739/1998 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDACTED], [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 800 € (slovom osemsto eur), ktoré je Okresný súd Nové Zámky povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDACTED] priznáva trovy konania v sume 415,51 € (slovom štyristopätnásť eur a päťdesiatjeden centov), ktoré je Okresný súd Nové Zámky povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Richarda Schwarza, Rákocziho 12, Nové Zámky, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažostná argumentácia sťažovateľa

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 109/2020-18 z 11. marca 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Er 1739/1998 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že je v procesnej pozícii povinného v napadnutom konaní o vymoženie sumy 199 668,82 €. V ústavnej sťažnosti namieta, že okresný súd nekoná plynulo bez zbytočných prietahov, v tomto smere okresnému súdu vyčíta, že v napadnutom konaní dosiaľ nerozhodol o jeho návrhu na zastavenie exekúcie doručeného okresnému súdu 17. júla 2012. Sťažovateľ je toho názoru, že v napadnutom

konaní dochádza k porušovaniu jeho označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

3. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na spravodlivé prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn.13 Er 1739/1998 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Er 1739/1998 sa prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] súd priznáva finančné zadostučinenie v sume 4.200,- EUR, ktoré je Okresný súd Nové Zámky povinný zaplatiť mu do 2 mesiacov od doručenia nálezu.

4. Okresný súd Nové Zámky je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 415,51 EUR...“

II.

Vyjadrenie okresného súdu a ďalšie podania sťažovateľa

4. Ústavný súd 25. marca 2020 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

5. Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 20. apríla 2020. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení súhlasila s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti a v podstatnom uviedla:

„V predmetnej exekučnej veci, po vydaní poverenia sa rozhodovalo o troch procesných návrhoch, a to námietke povinného, ktorá bola doručená súdu dňa 13. 10. 1998, návrhu povinného na zastavenie exekúcie, ktorú doručil súdu dňa 17. 07. 2012 a návrhu

povinného na zastavenie exekúcie vrátane námietky premlčania, ktorú doručil dňa 04. 06. 2018. Mám za to, že rozhodnutie o týchto návrhoch nie je možné považovať za jednoduché a právne nenáročné ale skôr za právne zložité, keďže k rozhodnutiu bolo potrebné zadovážiť a preštudovať rôzne listinné dôkazy.

Exekútor [REDAKOVANÉ] žiadosť o udelenie poverenia... doručil súd dňa 10. 09. 1998.

Súd dňa 16. 09. 1998 vydal poverenie...

Exekútor dňa 13. 10. 1998 doručil do spisu námietky povinného...

... súd uznesením 13 ER/1739/1998-49 zo dňa 29. 04. 1999 námietky povinného proti exekúcii zamietol... Dňa 17. 07. 2012 povinný doručil do spisu návrh na zastavenie exekúcie vrátane príloh. Na základe úpravy vyššieho súdneho úradníka zo dňa 12. 02. 2013 bol dňa 23. 05. 2013 odoslaný návrh exekútorovi na vyjadrenie, ktorý na výzvu súdu nereagoval.

... 17. 01. 2017 bol exekútor vyzvaný na oznámenie, či v predmetnej exekučnej veci došlo k čiastočnému vymoženiu vymáhanej pohľadávky... Keďže na túto výzvu exekútor nereagoval, bol urgovaný prípisom zo dňa 11. 04. 2017, na ktorý nereagoval. Následne bola výzva súdu, s tým istým obsahom, dňa 25. 01. 2018 odoslaná nástupcovi pôvodného exekútora [REDAKOVANÉ], ktorý dňa 25. 01. 2018 reagoval na výzvu súdu.

Dňa 04. 06. 2018 povinný doručil do spisu námietky podľa § 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka a návrh na zastavenie exekúcie.

28. 01. 2020 bol exekútor vyzvaný na oznámenie, či nedošlo k zastaveniu exekúcie v danej veci podľa zák. č. 233/2019 Z. z.

Na túto výzvu exekútor reagoval oznámením doručeným súdu dňa 06. 03. 2020.

... súd uznesením 13 Er/1739/1998-77 zo dňa 30. 03. 2020 exekúciu zastavil.

Predmetné uznesenie bolo zo súdu expedované dňa 08. 04. 2020, zatiaľ nie je právoplatné.“

6. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla, že „zo spisu nevyplýva, že by v danej veci sa vyskytli v priebehu konania prekážky postupu súdu... zo strany sťažovateľa neboli spôsobené žiadne prieťahy... potom, ako povinný dňa 17. 10. 2012 doručil návrh na zastavenie exekúcie až do mája 2013, boli jednotlivé úkony vykonávané plynule. Následne od mája 2013 do januára 2017 v spise nebol vykonaný

žiaden úkon. Taktiež k nečinnosti súdu došlo aj v období od 04. 06. 2018 po doručení ďalšieho návrhu na zastavenie exekúcie a námietky povinného do januára 2020.“

7. Predmetný súdny spis bol ústavnému súdu doručený spolu s vyjadrením okresného súdu k prijatej sťažnosti, teda 20. apríla 2020. Ústavný súd po preštudovaní obsahu súdneho spisu konštatuje, že predsedníčka vo svojom vyjadrení uviedla všetky relevantné skutočnosti a úkony pre posúdenie sťažnosti, ktoré korešpondujú s obsahom súdneho spisu.

8. Právny zástupca sťažovateľa sa k stanovisku okresného súdu vyjadril podaním doručeným 22. apríla 2020, ktorým zotrval na dôvodnosti podanej sťažnosti a vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskom okresného súdu, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

14. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

15. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

16. V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už ústavný súd vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

(II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04, III. ÚS 229/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných priet'ahov nevyníma. Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03 a III. ÚS 125/07).

17. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

18. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 9a ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (v znení účinnom do 31. marca 2017, ktoré sa vzťahuje na predmetné exekučné konanie) v spojení s čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

19. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

20. Pokiaľ ide o zložitosť vecí (právnú a skutkovú), ústavný súd konštatuje, že predmetná exekučná vec sťažovateľa v časti rozhodovania o jeho návrhu na zastavenie exekúcie je bežnou občianskoprávnou vecou. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, že bolo potrebné zadovážiť a posudzovať rôzne listinné dôkazy, táto prípadná skutková alebo právna zložitosť vecí sa v žiadnom prípade nemôže vzťahovať na obdobie, v ktorom bol okresný súd bezdôvodne nečinný. Napriek uvedenému ústavný súd pripúšťa, že predmetná vec mohla predstavovať istú skutkovú alebo aj právnu zložitosť, avšak touto okolnosťou nie je možné ospravedlniť celkovú dobu rozhodovania o procesných návrhoch sťažovateľa na zastavenie exekúcie.

21. Pri hodnotení správania sťažovateľa ako účastníka exekučného konania ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by mohli byť zohľadnené v jeho neprospech, a teda nemožno mu pričítať žiadny podiel na zodpovednosti za dĺžku konania o jeho opakovanom návrhu na zastavenie exekúcie (17. júla 2012 a 4. júna 2018).

22. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

23. Ústavný súd, vychádzajúc z nespornej nečinnosti okresného súdu vo veci návrhu na zastavenie exekúcie v predmetnom konaní podanom v roku 2012, aj po opakovanom návrhu z roku 2018, o ktorom v konečnom dôsledku bolo rozhodnuté v dôsledku zmeny právnej úpravy, konštatuje, že došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa. Ide o zlyhanie okresného súdu pri poskytovaní súdnej ochrany v primeranej lehote. Okresný súd sám vo svojom vyjadrení priznal, že v danom období po podaní návrhu na zastavenie exekúcie došlo k nečinnosti a ústavný súd len dodáva, že tým aj k zbytočným priet'ahom.

24. Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu

základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

25. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 13 Er 1739/1998 konal bez zbytočných prietahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde, ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

27. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

28. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 200 s poukazom na zásady spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, a dlhodobú právnu neistotu a psychickú ujmu spôsobenú neprimeranou dĺžkou napadnutého konania.

29. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

30. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania vedeného okresným súdom a zistené zbytočné prieskumy, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa, všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 800 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

31. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Právny zástupca sťažovateľa si nárok na náhradu trov konania uplatnil v sume 415,51 €.

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Keďže uplatnená suma trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, tak ako to vyplýva zo súdneho spisu, neprevýšila sumu vypočítanú ústavným súdom, ústavný súd úspešnému sťažovateľovi priznal náhradu trov konania v celej uplatnenej výške, t. j. v sume 415,51 € (bod 4 výroku nálezu).

33. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu